

LA STORIA. *I grandi problemi dal Medioevo all'Età Contemporanea. Volume secondo. II Medioevo 2. Popoli e Strutture Politiche* [Tarih. Orta Çağ'dan Yakınçağ'a kadar büyük meseleler. İkinci cilt. Ortaçağ 2. Topluluklar ve siyasal yapılar], Torino 1986, X+767 sayfa. Nicola Tranfaglia ve Massimo Firpo tarafından düzenlenen serinin, UTET tarafından yapılan neşri.

Torino'daki UTET yayınevi bir süreden beri ağırlık verdiği tarih çalışmalarına müstakil ciltler ayırmıştır. On cilt olarak plânlanan devasa dizi, Orta Çağ'dan başlayarak günümüze kadar insan topluluklarının yarattığı olayları incelemeyi amaçlamaktadır. Orta Çağ tarihi iki cilt olarak düzenlenmiştir. Türk-İslâm dünyasının incelendiği sayfaların da bulunduğu bu ciltteki muhtevayı özetlemek istedim.

27 tane incelemenin bulunduğu bu cilt içinde tarihimizi doğrudan ilgilendirenler şunlardır:

Aldo Gallotta, "Gli Ottomani", s. 575-595. Bir süre önce, kendisini yetiştiren A. Bombaci, gene aynı yayınevi için bir Osmanlı Tarihi yazmış ve ölümünden bir hafta önce tamamlayıp teslim etmişti. Şimdi aynı metodu izleyen Gallotta Anadolu'nun Türkleşmesinden başlayarak İstanbul'un fethine kadar geçen süreyi işlemiştir. Siyasî tarihten çok başlığa uygun olarak konuları ortaya atmış çözüm aramıştır. Türkleşme hareketi en önem verdiği husustur. Bundan sonra da Osmanlıların nasıl olup da diğer beyliklere üstünlük sağladığını kaynaklara ve araştırmalara dayanarak açıklamıştır. Kaynakça en son kısımdadır.

Robert Mantran, "Maometto e l'Islam", s. 171-195 ve gene aynı müellif "L'espansione araba e il mondo musulmano", s. 197-230.

Tanınmış türkolog Mantran son yıllarda İtalya'da Türk ve İslâm âlemlerine dair çok sayıda araştırma yayınlamıştır. Mütahassısı olduğu konuları İtalyan okurlara göre özetleyen araştırmacının konuları çok sentetik bir tarzda ele aldığını ve çözümlediğini görmekteyiz.

Grado G. Merlo, "I Mongoli da Cengis Khan a Tamerlano", s. 555-574.

İtalyanlar Marco Polo sayesinde Moğol âlemini çok iyi tanımağa başladılar ve mongolist yetiştirmemekle beraber eldeki olgu bilgisine birçok katkılarda bulundular. Siyasî alanda olduğu kadar dinî, malî konular da ilgi çekicidir. Alanında yeni yetişmekte olan araştırmacı konuyu ciddi araştırmalara dayanarak hazırlamıştır.

Jean Gautier Dalché, "La reconquista in Spagna", s. 651-671.

İberya yarımadası diye tanıdığımız bu yörede müslümanların bıraktığı izler ve topluca çıkarılma olayı çağımızda ciddi araştırmalara konu olmuştu. Ortaçağlara ait bir cilt içinde ihmal edilemezdi. Askerî gelişmeler yanında sosyal hareketin hangi yörelerden başlayarak geliştiğine dikkati çeken araştırmacı, sözcüklerin kavramları üzerinde de sıkı bir filolojik ehemmiyetle durmuştur.

Çok kısa birer özetini verdiğim bölümlerden başka Bizans, İngiltere, Fransa, Almanya birer devlet karakteri ile incelenmekten başka içinde bulunan toplulukların karakteri özellikle incelenmiştir. Toplulukların göçleri de ayrı bir konudur. Devletlerin kurulması ve yı-

kılması değişik başlıklar altında incelenmiş ve herbirisini zengin kaynakçalar izlemiştir. Eser, tarihteki kavramların nasıl geliştiğini ortaya koyması ve hatta çözüm getirmesi bakımından önemlidir. Belki kavram farklılıklarının ilerde eseri kullanılmaz hale getireceği akla gelebilir. Vereceğimiz tek yanıt, günümüz için kaynak olan satırların da ilerde gene okunacağı ve en azından içinde bulunduğumuz yıl içinde ciddi araştırmacıların sözcük ve kavramlara nasıl baktığını gösterecektir. Bir Haçlı kavramı bile, bizim için gelişmesi ve yapılanların sıralanması bakımından önemlidir. Halbuki son yıllarda bu tutum bir tarafa bırakıldı ve insanların öyle bir atmosferde, çok ilkel koşullar altında nasıl harekete geçtiği ele alınmaya başlandı. Bu konu da elimizdeki kitapta ihmâl edilmiştir (s. 395-426).

Bu tarz araştırmalar, kaynak yayını güçlendiren ve bir amaç içinde tartışmalara yol açan eserlerdir.

DOÇ. DR. MAHMUT H. ŞAKİROĞLU.